

HOOGSTE ADVIESORGAAN VINDT PRAKTIJK VREEMDELINGENDETENTIE VAAK ONWETTIG

De RSJ, het belangrijkste adviesorgaan aan de regering wat betreft het gevangeniswezen, veegt de vloer aan met het vreemdelingendetentie-beleid. Deze Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbeleid, waarin het neusje van de zalm van de Nederlandse strafrecht deskundigen zitting heeft, schrijft in een recent rapport *): **“De Raad acht het principiële onjuist dat gesloten opvang van vreemdelingen wordt gerealiseerd in accommodaties die in de eerste plaats voldoen aan penitentiaire maatstaven. Deze zijn naar hun aard ingericht op het tenuitvoerleggen van een penitentiair regime. Voor vreemdelingenbewaring volstaat omtrekbeveiliging, terwijl het gebouw intern dient te zijn ingericht op een door vrije mobiliteit en groepsactiviteiten gekenmerkt verblijf.”**

Enkele fragmenten:

Slechte detentieomstandigheden

“De detentieomstandigheden bij vreemdelingenbewaring [zijn] (..) doorgaans soberder in vergelijking met de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke straffen en maatregelen. Op resocialisatie gerichte elementen uit de strafrechtelijke detentie als onderwijs, een structureel aanbod van arbeid, en verlof ontbreken immers bij de vreemdelingenbewaring. Ook is de medische zorg niet in alle gevallen gelijk aan die binnen strafrechtelijke detentie.”

“De situatie in de 2004/2005 in gebruik genomen detentieboten en uitzetcentra op Zestienhoven en Schiphol is (..) in veel opzichten aanmerkelijk slechter [dan in vorige, nu gesloten detentiecentra Tilburg en Ter Apel].”

“De voor twee personen bestemde verblijfsruimten in het detentiecentrum te Alphen onderscheiden zich bijvoorbeeld qua oppervlakte niet of nauwelijks van eenpersoonscellen in reguliere penitentiaire inrichtingen. In dat opzicht is ook met de bouw van de nieuwe inrichtingen niet tegemoetgekomen aan de hierboven genoemde Europese richtlijnen die bepalen dat vreemdelingenbewaring ten uitvoer moet worden gelegd in speciale, voor die situatie geschikte locaties en niet in een penitentiaire omgeving.”

“De commissie van toezicht bij de inrichting voor vreemdelingenbewaring Esserheem meldde onlangs dat de mogelijkheden voor telefooncontact waren gedecimeerd doordat de vreemdelingen niet langer gebruik mochten maken van budgettelefoonkaarten. Ten aanzien van het kostenaspect speelt mee dat de vreemdelingen door het ontbreken van inrichtingsarbeid zeer geringe inkomsten hebben. Speciaal het intercontinentaal telefoonverkeer wordt daarmee bijna onmogelijk gemaakt. Hiermee wordt niet alleen volledig voorbijgegaan aan het belang dat vreemdelingen hebben bij het onderhouden van contact met relaties in hun thuisland, maar wordt de vrijheid van de vreemdeling onnodig verder ingeperkt dan zich verdraagt met het niet-penitentiaire karakter van de vreemdelingenbewaring. ”

Detentie zou laatste middel moeten zijn

“Gebruik de vreemdelingenbewaring de facto zoals zij is bedoeld, namelijk als laatste middel.”

“De Raad constateert daarbij dat, hoewel de vreemdelingenbewaring een erkend ‘ultimum remedium’ is, alternatieven [borg / meldplicht / inleveren identiteitsbewijs] daarvoor slechts op heel bescheiden schaal worden toegepast en dat de overheid niet actief naar alternatieven zoekt.”

“Een wettelijke basis voor dit feitelijk ‘uitsluiten’ van een grote groep vreemdelingen van alternatieve vormen van toezicht en controle ontbreekt.”

Vaak geen ‘zicht op uitzetting’

“Een vreemdeling kan in bewaring worden gesteld indien er zicht op uitzetting bestaat. Wat dit zicht op uitzetting inhoudt en hoe het getoetst wordt, is niet gespecificeerd in beleidsstukken. In de praktijk en ook in de jurisprudentie blijkt een ruime interpretatie gehanteerd te worden van het zicht op uitzetting: ook als onzekerheid bestaat over de termijn waarop de uitzetting zal slagen en over de kans dat uitzetting als zodanig slaagt, ontbreekt zicht op uitzetting niet. De Raad is van oordeel dat een nadere specificatie passend is bij een zo centraal staand criterium als ‘zicht op uitzetting’.”

Minderjarigen

“Vreemdelingenbewaring voor minderjarigen niet geheel een marginale aangelegenheid. In 2007 zijn circa 150 minderjarige vreemdelingen ingestroomd in de jeugdinrichtingen.”

*) Advies Vreemdelingenbewaring; Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming; juni 2008.